

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
ANAYASA VE ADALET
KOMİSYONLARI ÜYELERİNDEN
KURULU
KARMA KOMİSYON
TUTANAK DERGİSİ
—●—
2'nci Toplantı
28 Nisan 2021 Çarşamba

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve turnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İ Ç İ N D E K İ L E R

Sayfa

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

II- KARMA KOMİSYONLAR

A) GÖRÜŞMELE

1.- Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 159'uncu maddesi gereğince,
Hâkimler ve Savcılar Kurulu üyeliği adayları seçiminin yapılması sürecine
ilişkin görüşme

III.- ALT KOMİSYON

A) ALT KOMİSYONA SEVKLER

1.-Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 159'uncu maddesi gereğince,
Hâkimler ve Savcılar Kurulu üyeliği adaylarının seçimiyle ilgili olarak alt
komisyon kurulması

ANAYASA VE ADALET KOMİSYONLARI ÜYELERİNDEN KURULU

KARMA KOMİSYON

2'nci Toplantı

28 Nisan 2021 Çarşamba

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

TBMM Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon saat 11.34'te açıldı.

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 159'uncu maddesi gereğince, Hâkimler ve Savcılar Kurulu üyeliği adayları seçiminin yapılması sürecine ilişkin görüşme yapıldı.

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 159'uncu maddesi gereğince, Hâkimler ve Savcılar Kurulu üyeliği adaylarının seçimiyle ilgili olarak 5 kişiden oluşan bir alt komisyon kurulmasını, kurulacak alt komisyonun çalışmalarında tam tutanak tutulması, ihtiyaç duyulması hâlinde çalışma konusuyla ilgili olarak Karma Komisyon adına yazışma yapabilmeye yetkili kılınması, aday adaylarının ilan duyurusunda öngörülen başvuru şartlarını taşıyıp taşımadıklarının tespit edilmesi ve seçim evraklarının hazırlanması, alt komisyonun raporunu 17 Mayıs 2021 saat 12.00'ye kadar Karma Komisyon Başkanlığına sunması için süre verilmesi kabul edildi.

Komisyon gündeminde görüşülecek başka konu bulunmadığından 13.06'da toplantıya son verildi.

28 Nisan 2021 Çarşamba

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 11.34

BAŞKAN: Bekir BOZDAĞ (Yozgat)

BAŞKAN VEKİLİ: Ali ÖZKAYA (Afyonkarahisar)

SÖZCÜ: Emine ZEYBEK (Kocaeli)

KÂTİP: Zeynep GÜL YILMAZ (Mersin)

BAŞKAN BEKİR BOZDAĞ – Evet, değerli Karma Komisyonumuzun üyeleri, bugün Anayasa Komisyonu ve Adalet Komisyonundan oluşan Karma Komisyonumuz, Anayasa’nın 159’uncu maddesine göre HSK üyeliği adaylarının belirlenmesi maksadıyla toplandı.

Toplantı yeter sayımız vardır, toplantıyı açıyorum. *

Sözlerimin başında, Karma Komisyonumuzun her bir üyesini şahsım ve Karma Komisyon Divanı adına saygıyla selamlıyorum.

II. – KARMA KOMİSYONLAR

A) GÖRÜŞMELER

1.- Türkiye Cumhuriyeti Anayasası’nın 159’uncu maddesi gereğince, Hâkimler ve Savcılar Kurulu üyeliği adayları seçiminin yapılması sürecine ilişkin görüşme

BAŞKAN BEKİR BOZDAĞ – Bu toplantımızın çağrı gündemi, 26 Nisan 2021 Pazartesi günü her bir Komisyon üyemize hem Türkiye Büyük Millet Meclisi uzantılı resmî e-posta adreslerinden hem de bilahare doğrudan tebliğat yapıldı.

Gündemimiz, demin de ifade ettiğim gibi, Türkiye Cumhuriyeti Anayasası’nın 159’uncu maddesi gereğince Hâkimler ve Savcılar Kurulu üyeliği adaylarının tespiti ve seçilmesidir.

Anayasa’nın 159’uncu maddesi gereğince Türkiye Büyük Millet Meclisi, Hâkimler ve Savcılar Kurulunun 7 üyesini seçmektedir; 3 üye Yargıtay üyeleri arasından, 1 üye Danıştay üyeleri arasından, 3 üye de yükseköğretim kurumlarının hukuk dallarında görev yapan öğretim üyeleri ile avukatlar arasından. Öğretim üyeleri ile avukatlar arasından seçilecek üyelerden en az birinin öğretim üyesi ve en az birinin de avukat olması zorunludur.

HSK üyeliği seçim süreci bağlamında Hâkimler ve Savcılar Kurulu, 1 Nisan 2021 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına seçim sürecinin başlatılmasını talep eden bir yazı gönderdi. Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı, 7 Nisan 2021 tarihinde adayların başvuru süresini ve adaylık şartlarını içeren bir ilana çıktı ve bu ilan, Resmî Gazete’de yayımlandı. 22 Nisan 2021, saat 18.00 itibarıyla da müracaatlar son buldu. Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı, HSK üyeliği için başvuran aday adaylarının isim listesi, başvuruları ve iki evrakı 23 Nisan 2021 tarihinde Karma Komisyon Başkanlığına göndermiştir. Gelen listeye göre 7 HSK üyeliği için 51 Yargıtay üyesi, 10 Danıştay üyesi, 14 yükseköğretim üyesi, 43 avukat olmak üzere toplam 118 aday adayı başvuruda bulunmuştur. Bu aday adaylarının isim listesi, zaten çağrı gündeminde sizlere gönderildi ve her bir

* Coronavirüs salgını sebebiyle toplantı salonundaki Başkanlık Divanı üyeleri, milletvekilleri, katılımcılar ve görevli personel maske takarak çalışmalara katılmaktadır.

Komisyon üyemizin önüne aday adaylarının kendilerinin yazdığı öz geçmişler konulmuştur. Ayrıca aday adayları hakkında bilgi almak isteyen her bir Komisyon üyemiz, daha detaylı bilgi almak için Komisyon Başkanlığındaki evrakları bizzat inceleyip değerlendirme imkânına da sahiptir.

Bugün hep birlikte yapacağımız çalışma ve HSK üyeliği adaylarının seçimi süresince Karma Komisyonumuzun yapacağı çalışma, bundan sonra HSK adaylarının belirlenmesi konusunda, esasında bir teamül oluşturacaktır. Çünkü Anayasa 159'a göre ilk defa Karma Komisyonumuz aday belirleyecek, Meclis de ilk defa seçim yapacaktır. 2017'de yapılan seçim geçici madde 21'e göre yapıldığı için o ayrı bir seçim ama bu, ilk defa 159'a göre yapılmaktadır. O nedenle, her bir Komisyon üyemizin yapacağı değerlendirme -yapıcı- hukuki mütalaalar, Komisyonumuzun bu süreci daha sağlıklı işletmesine katkıda bulunacaktır. Şimdiden, katkıda bulunacak her bir arkadaşımıza ayrı ayrı teşekkür ediyorum.

Ayrıca bir hususu ifade etmem lazım. Corona gündemi, daha doğrusu corona nedeniyle herkes her yerde tedbirlere uyuyor. Bugün çok sıkışık bir durum. Bunun için Başkanlık Divanı adına hepinizden özür diliyorum ama inşallah ana toplantımızı Plan ve Bütçe Komisyonu salonunda yapacağız, daha rahat bir ortamda çalışma imkânı bulacağız. Bunu buradan bir kez daha ifade etmek isterim.

Basın mensuplarından, özellikle görüntü alan basın mensubu arkadaşlarımızdan görüntüleri aldılarsa onları çalışmamıza izin vermelerini istirham ediyor, kendilerini dışarıya davet ediyorum.

Sözü, saygıdeğer Komisyon üyelerimize bırakıyorum. Söz almak isteyen arkadaşlarımız varsa işaret buyursunlar, biz kendilerine söz verelim, herkesin önünde butonlar var oraya basabilirler.

Buyurun efendim, müzakereyi açıyorum.

Burada kim var söz isteyen?

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Sayın Başkan...

BAŞKAN BEKİR BOZDAĞ – Buyurun efendim...

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul) – Teşekkürler Sayın Başkan, sayın üyeler.

Sayın Başkan, açılıшта belirttiğiniz gibi bu toplantı çok önemli ve sonraki seçimler için gerçekten teamülleri ve kuralları ortaya koyacak bir toplantı. O bakımdan çok önemli ama tabii ki belirttiğiniz üzere fiziki koşullar pek elverişli olmadığı için elden geldikince kısa tutacağım bu konuşmamı.

Şimdi, 159'uncu maddenin nasıl uygulanması gerektiğine dair ilk toplantı ve ilk seçim olacağını belirttiniz. Bu bakımdan madde 159'un okunması ve anlaşılması çok önemli. Madde 159'u 3 açıdan okuyabiliriz: Bir, lafzi bakımdan, sözel bakımdan. İki, bu maddenin amacı bakımından. Üç, bu maddeyi, madde 2, madde 9 ve madde 138 ışığında. Çünkü yargı üst kurulunun üyelerini belirliyoruz. Bu açıdan bugün kurulacak olan alt komisyonun da oluşum biçimi, sayısı ve yapacağı görev çok önemli olacaktır, belirleyici olacaktır.

Bu açıdan ben öncelikle bu madde konusundaki, alt komisyon ve daha sonra işletilecek Komisyon süreci konusundaki görüşlerimi özet olarak paylaşmak istiyorum.

Sözel olarak, 159'u okuduğumuz zaman, 159 aslında seçim usulü hakkında bize çok net ve açık bilgiler veriyor. Her bir üye için ayrı ayrı gizli oyla seçim, her bir üyelik için 3 adayı üye tam sayısının üçte 2 çoğunluğu veya beşte 3 çoğunluk gibi ama “en çok oyu alan 2 aday” şeklinde tekil oylama ilkesini koyması bakımından madde 159'un lafzi ve sözel okunuşu önem kazanmaktadır, öne çıkmaktadır. Şimdi, birincisi bu, en çok oyu alan 2 aday... Peki, neden bu şekilde yazılmış? 2 aşamalı nitelikli çoğunluk ve 3'üncü aşamada eşitlik yani belki iktidar ve muhalefet yanlıları arasında, adaylar arasında eşit şansın tanınması bakımından önemli. Şimdi, ikinci konu, esasen uzlaşma yolunun açılması bakımından çok önemlidir ve zaten bu gerekçede belirtildiği gibi demokratik meşruiyet arayışına giden

yolu açmaktadır, bu düzenleme tarzı. Üçte 2 ve beşte 3 ve olmaz ise yarışan 2 aday arasında, en çok oyu alan 2 aday arasında kura çekilmesi. Şimdi, bunun üçüncü aşaması ise, esasen nitelikli aday arayışına ilişkindir. Bu da madde 159'un madde 2 hukuk devleti, madde 9 yargı tarafsızlığı ve bağımsızlığı, madde 138 yargı bağımsızlığı ışığında okunmasına elverişli bir yorumdur.

Yine burada demokratik meşruiyeti güçlendirme, gerekçede kullanılan kavramı aynen kullanabiliriz. Bunu okuduğumuz zaman esasen biz siyasal olarak ne tür, siyasal kimliklere sahip olan adayları değil, nitelik olarak Anayasa'nın öngördüğü hukuk devleti, yargı bağımsızlığı ve tarafsızlığı ilkelerini Türkiye genelinde en üst düzeyde gerçekleştirebilecek Hâkimler ve Savcılar Kurulu üyelerinin seçim sürecini başlatmış bulunuyoruz. Bu bakımdan sözel yorum temeldir, ikincisi amaçsal yorumdur ama üçüncüsü, esasen Anayasa bütününde nitelikli üyeleri ortaya çıkarmak için bizlerin, Karma Heyetin göstereceği özene ilişkindir. Bu açıdan bunu bütünlüklü, üçünü birlikte değerlendirme gereğini vurguladıktan sonra, bugün oluşturacağımız komisyon, alt komite "parteienproporz" ilkesi yani demokratik meşruiyet mademki temel alınıyor, yasanın, maddenin gerekçesinde o zaman partiler arasında oranlı temsil ilkesi öne çıkıyor -birçok Avrupa devletinde de bu geçerli- bu bakımdan Sayın Başkan, alt komisyon sayı olarak öyle oluşturmalıdır ki Mecliste temsil edilen, grubu bulunan bütün partiler ona üye verebilsin. Orada bütün partiler, 5 parti de temsil edilebilsin. Bu bakımdan örneğin alt komisyon teamüller gereği 5 kişiden oluşuyorsa -sizin de vurguladığınız üzere- bu 10 kişiden oluşsun. Grubu bulunan her bir parti orada temsil edildiği hissini açıkça yaşasın ve bu, bugün atacağımız adımdan Genel Kurulda yapılacak oylamaya kadar her aşamada çok özenli davranıldığı, her bir partinin temsil edildiği biçiminde bir düşünceyle, yaklaşımla bu işe başlanılsın. O bakımdan belki... Sizin çok duyarlılıkla vurguladığınız teamüller Parlamento yaşamında tabii ki çok önemli ama tabii ki gördüğümüz işin de önemi gereği buna özgü olarak daha fazla, çok sayıda alt komisyon üyesi öngörülmesi.

Bir de burada, tabii, alt komisyon önemli bir işlev yapacak ama alt komisyonun önerdiği, belirlediği üyeleri burada bizzat dinleyebilme olanağımız olmalı yani Komisyon esasen seçim sürecine başlamadan önce -adayların- tıpkı birçok Avrupa devletinde olduğu gibi Komisyonun süzgeç işlevinin görebilmesi için alt komisyonun "Evet, başvuru bakımından herhangi bir sakınca bulunmamaktadır." dediği adayları burada öncelikle dinleme olanağımızın olması, bir görüşme olanağının bulunması gerekir. Bu bakımdan esasen Hâkimler ve Savcılar Kurulunun belirlediği yargıç etiği ilkeleri açısından da bu önem taşımaktadır.

Ve son sözüm şu olsun, uzatmamak için: Burada, bu maddenin yazımında Avrupa devletlerinin genelinde görüldüğünün aksine yargının kendisi tamamen dışlanmış bulunuyor. Evet, yürütme ile yasama arasında paylaşıyor üyeleri belirleme tarzı ama yargıç kendi adayını seçemiyor. Seçemiyor olması nedeniyle bizim burada göstereceğimiz özen, 159 çerçevesinde ilerlememiz o boşluğu da belki tümüyle doldurmasa da dengeleyici bir işlev görecektir.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN BEKİR BOZDAĞ – Hocam, çok teşekkür ediyorum.

Buyurun Zeynel Bey...

ZEYNEL EMRE (İstanbul) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, kıymetli hazırun; öncelikle hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Başkan, biliyorsunuz, en son yapılan Anayasa değişikliğine istinaden o doğrultuda oluşan bir Hâkimler ve Savcılar Kurulumuz var. Dört yıl tamamlandı, bu, 2'nci seçim olacak. Bir önceki seçimde Komisyonda nisaplar daha farklıydı, farklı bir usul uygulandı, bugün daha farklı bir nisap var; önce bunun altını çizmek istiyorum.

İkincisi: Bizim benimsemediğimiz, bizim yanlış gördüğümüz ve bunu o dönem, referandum esnasında da halkımıza etraflıca anlattığımız bir değişiklik teklifiydi bugün yürürlükte olan. En nihayetinde, referandum geçti ve bugün yürürlükte olan bir sistem. Hâkimler ve Savcılar Kurulunun oluşumu, Anayasa'mızın ilgili hükümlerine göre, Karma Komisyon'da 7 üyenin seçimi, Genel Kurul'da oylanması şeklinde bir düzenimiz var. Şimdi, biz burada şöyle bir bakış açısında değiliz: Biz oluşumuna karşı çıktık ama en nihayetinde, sonuçta Türkiye hepimizin, birlikte yaşıyoruz, yargıya güveni artırmak açısından biz yapıcı desteğimizi her zaman vermeye hazırız. Maalesef, en son yapılan değişiklikle birlikte gördük ki yargıya güvenin daha fazla düştüğü bir dönemin içine girdik. Bugün belki biz bunu muhalefet partisi olarak söylüyoruz ama Cumhurbaşkanı Yardımcısının açıkladığı rakamlar var yüzde 30'lar seviyesinde gibi, birçok araştırmada daha altında görünüyor bu. Dolayısıyla bunu pekiştirmemiz lazım, bunu güçlendirebilmemiz lazım. Mevcut durum yürürlükteyken buna göre nasıl adımlar atılması lazım ise o yönde adımlar atılmasına biz destek vermeye hazırız.

Bununla birlikte şunu vurgulamak lazım: Tabii, Hâkimler ve Savcılar Kurulu öylesine bir kurul değil, adalet sisteminin kalbi, oraya kan pompalayan bir kurul. Bugünkü bu toplantıya gelmeden evvel Hâkimler ve Savcılar Kurulunun yetkisine şöyle tekrardan bir göz atayım istedim ve çıkardım. Önümüzdeki yetkilere baktığımızda, gerçekten, buradan birkaç hususu bir kez daha saymak ve bu işin önemine bir kez daha dikkat çekmek istiyorum. Bir mahkemenin kaldırılmasının, yargı çevresinin değiştirilmesinin, hâkim, savcılarla ilgili mesleğe atamanın, nakletmenin, kabul etmenin, kadro dağıtmanın, disiplin cezası vermenin, görevden uzaklaştırmanın, idari görevler açısından yapılacakların, her türlü yükselme ve birinci sınıfa ayrılmanın, Yargıtay ve Danıştaya üye seçmenin ve bunun dışında -ben burada özetle saydım- kanunlarla verilen diğer işler olarak sayıldığında aslında yargıya ilişkin her işin yapıldığı bir kurul, en önemli nokta burası. Burada Karma Komisyonun fonksiyonunun bir el kaldır indir şeklinde olmaması açısından, bugün biz bu toplantıya geldiğimizde önümüze dağıtılan şu CV'lerin, başvuruların burada değerlendirilmesinin, ciddi şekilde değerlendirilmesinin bir öneminin olması noktasında baktığımızda da buranın işlevini tamamen yerine getirmesi gerektiğini düşünüyoruz. Yani burası yasama organı tarafından yapılan bir işlem, yürütmeye zaten Anayasa ayrıyeten yetki vermiş durumda, kendi belirleyeceği isimler var. Dolayısıyla yasama, kendi yetkisini kendi içerisinde hakkaniyetle kullanabilmelidir. Şimdi, bu kısmı vurguladıktan sonra, demin konuşmamda bahsettiğim şekilde, yargıya güvenle ilgili hem Türkiye'den hem dünyadan bazı saygın kuruluşların araştırmasından bir iki rakam vermek istiyorum.

Sayın Başkan, bakın, bugün demokrasi, özgürlük ve insan hakları konularında araştırma yapan birçok kuruluş var. Bunlardan dünya çapında saygı gören raporlardan biri Freedom House'un raporları. 2020 yılı raporuna baktığımızda, Türkiye bu yıl "özgür olmayan ülkeler" kategorisinde yer aldı ve 100 puan üzerinden 32 puan aldığı görülüyor. Burada, 195 ülkenin aynı kriterlerle değerlendirildiği özgürlük sıralamasında biz 146'ncı sıradayız. İşte Finlandiya, Norveç, İsveç gibi ülkeler en başlarda yer alıyor. Şimdi, diğeri basın özgürlüğü. Çünkü bütün bunların hepsi yargının fonksiyonuyla ilişkili. Bu konuda da dünya genelinde Sınır Tanımayan Gazeteciler Örgütü'nün hazırladığı Dünya Basın Özgürlüğü Endeksi'ne baktığımızda, burada da 180 ülke arasında 153'üncü sırada yer alıyoruz. Bir başka kritere baktığımızda, araştırmaya, World Justice Project yani Dünya Adalet Projesinin raporuna baktığımızda, Türkiye temel haklar sıralamasında 128 ülke arasında 123'üncü, hükümetin yetkileri üzerindeki kısıtlamalarda 124'üncü sırada ve altındaki ülkeleri aslında saymak istemiyorum, çok güven bozucu nitelikte. Ülkemizde benzeri araştırmalar yapan Sosyal Demokrasi Vakfının "Yargı Bağımsızlığı ve Yargıya Güven Araştırması" adıyla yayınladığı rapora baktığımızda, burada muhalefet partilerinin seçmenlerinin belki içinde bulunulan koşullar nedeniyle yargıya güvenin olmadığı yönünde çok yüksek rakamlarda değerlendirmesini görürsünüz, belki bunlar birçoğumuza göre yaşanan kutuplaşma

ortamı gibi görülebilir, öyle değerlendirebilirsiniz, bilmiyorum ama burada benim dikkatimi çeken, AK PARTİ ve MHP seçmenleri açısından gösterdiği rakamlar. Özetle, orada da kararsız seçmenlerle birlikte düşündüğümüzde, AKP seçmenlerinin yalnızca yarısının Türkiye’de yargının bağımsız olduğu yönünde bir değerlendirmesi olduğunu görüyoruz. Bu, Milliyetçi Hareket Partisine oy veren seçmenler bakımından da yüzde 30’lar seviyesinde yani diğer partiler açısından baktığımızda zaten neredeyse rakamlar 10 puanın altında olarak görülüyor.

Şimdi, bu değerlendirmeleri şundan ötürü yaptık: Mevcut uygulamalara baktığımızda, gerek muhalefet partilerinin siyaset yaparken önüne çıkan yargısal engeller, işte hâkimlerin, savcılarının vermiş olduğu kararlar gerekse kamuoyundaki basına karşı yapılan iş ve işlemler, yargının yaptığı işlemler gerekse vatandaşlarımızın yaşadığı hukuksuzlukları düşündüğümüzde, burada dört yıllığına hayati derecede önemli bir seçim gerçekleştireceğiz. Biz bütün bunlara tarihî bir sorumluluk içerisinde bakıyoruz, görüyoruz, destek vermeye, o anlamıyla bir mutabakat aranması gerektiğini düşünüyoruz. Elbette daha sonra detaylı değerlendirmeler yapacağız, buranın işleyişi içerisinde alt komisyon oluşacak, daha sonra toplantı esnasında değerlendirmeler olacak. Ancak demin Sayın Hocamın değerlendirmesinde belirttiği gibi, alt komisyon oluşumunda, ben böylesine önemli bir meselede Türkiye Büyük Millet Meclisinde grubu bulunan bütün siyasi partilerin muhakkak temsilcisi olması gerektiğini düşünüyorum. Dolayısıyla alt komisyon üye sayısı ve oluşumunu ona göre takdir etmenizi de temenni ediyorum.

Saygılar sunarım, teşekkürler.

BAŞKAN BEKİR BOZDAĞ – Teşekkür ediyorum.

Buyurun Muharrem Bey.

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Çok teşekkür ediyorum.

Sayın Başkan, Karma Komisyonun çok değerli üyeleri, değerli uzmanlarımız ve tüm katılımcıları ben de saygıyla selamlıyorum.

Koşullar gereği ben de konuşmamı kısa tutacağım.

Sayın Başkan, değerli Karma Komisyon üyeleri; düşüncelerimi takdirlerinize şöyle sunmak istiyorum: Öncelikle, sistemden kaynaklanan ciddi sorunlarımız var. Referandum sürecinde Anayasa Komisyonu üyesi olarak görev yaparken de düşüncelerimizi ayrıntılı bir şekilde paylaşmıştık, Genel Kurulda da ve maalesef, birçok tespitimizde haklı çıktık çünkü sistem kuvvetler ayrılığını ve doğal olarak hukuk devletini temelinden zedeledi. Hepimiz çok iyi biliyoruz ki yargı bağımsız ve tarafsız olmalı ama bu yetmez -ki bağımsız ve tarafsız da değil maalesef bugün- aynı zamanda bağımsız ve tarafsız da gözükmeli. Vatandaş onu görmeli, hissetmeli, yaşamalı çünkü adalet bir söylem meselesi değil, bir eylem meselesi. Adalet tecelli edecek ve onu vatandaş görecektir, yaşayacak, hissedecek.

Şimdi, çok kısa, mesela sistemden kaynaklanan sorunlar: Cumhurbaşkanı yürütmeyi temsil ediyor tek başına ve Sayın Cumhurbaşkanı, Anayasa’nın birçok hükmüyle çatışır bir şekilde partisinden de genel başkanı oldu. Mesela, parti genel başkanı olmak “Başlangıç” kısmında yer alan kuvvetler ayrılığı vurgusuyla çelişiyor, tarafsızlık yeminiyle çelişiyor, “Devleti ve milleti temsil eder.” hükmünü içeren maddeyle çelişiyor ama oldu. Olunca neler oldu yargı açısından? Şimdi, adli yargı, adli yıl açılışları bir siyasi parti genel başkanının huzurunda yapıyor, hâkim savcı kuraları bir siyasi parti genel başkanının huzurunda çekiliyor, atamalarda Hâkimler ve Savcılar Kurulu olsun, Anayasa Mahkemesi olsun dolaylı yünden YSK, birçok atamada bir siyasi parti genel başkanının, yürütmenin, tek başına çok ciddi ağırlığı var. O zaman bu tabloyu görünce vatandaş, yargının bağımsız ve tarafsız olduğuna inanmıyor. İnanmıyor, onun için adalete olan güven çok aşağıya çekildi. Bunları niye paylaşıyorum? Bu komisyonun görevi

o kadar önemli ki en azında yasama organı olarak yürütmeye karşı bir denge kurabilme imkânı var, bir parçacık da olsa bir denge kurabilme imkânı var. Yargının bağımsızlık ve tarafsızlığı çok zedelendi. Bunu bir parça da olsa onarmak zorundayız. Onarmak zorundayız. İşte, niye bu sistem vurgusunu yapıyorum? Biz, biliyorsunuz “güçlendirilmiş parlamenter sistem” diyoruz. Bugün, mesela dünyada hukukun üstünlüğü endeksinde ilk 10 ülkeye bakın, tamamı parlamenter sistemle yönetiliyor. Sistem çok önemli, bu sistemle Türkiye yargının bağımsızlığını ve tarafsızlığını sağlayamaz, sağlaması da mümkün değil. Şunu yapmamız çok önemli karma komisyon olarak, Meclis olarak, yasama organı olarak özellikle karma komisyon, adayları belirlerken mutlaka ve mutlaka çoğulculuğu, açıklığı ve liyakati gösterecek yöntemler belirlemeli, öyle çalışmalı hem esas komisyon hem alt komisyon çünkü bunu sağlayamazsak yani bu çoğulculuğu, liyakati, açıklığı, samimiyeti sağlayamazsak en büyük zararı yine yargıya vereceğiz. Yoksa A partisi 1 kişi sokmuş, B partisi 2 kişi sokmuş bunun gerçekten hiçbir önemi yok. Hiçbir önemi yok. Önemli olan, buradaki adaylar içerisinde gerçekten liyakate dayalı, yargının bağımsızlığına ve tarafsızlığına ciddi katkılar sağlayacak üyeleri, adayları belirleyip Genel Kurula gönderebilmek. Yoksa çoğunlukçu bir anlayışla, dayatmayla yaparsak yine en büyük zararı yargıya veririz.

Adalete güveni yükseltmemiz lazım çünkü devletin temeli adalet. Yargı, bağımsızlığını ve tarafsızlığını kaybedince adalet çürüyor, devletin temeli çürüyor ve gerçek beka sorunu bizce bu. O yüzden biraz önceki görüşlere katılıyorum, alt komisyon oluşturulurken mutlaka ve mutlaka burada üyesi olan tüm partilerin temsilcileri olmalı. Alt komisyon büyük bir titizlikle çalışmalı. Şimdi, bakıyoruz mesela bazı başvurular içerisinde -hangi görüşe, hangi partiye yakın olursa olsun hiç önemli değil ama- öyle paylaşım yapanlar var ki paylaşımlara baktığınız zaman sanki bir siyasi militan gibi paylaşım yapan bir kişiyi bu karma komisyon aday olarak belirleyip Genel Kurula göndermemeli. Buradan yargıya bir yarar çıkmaz ve karma komisyonumuz, Genel Kurulumuz, Türkiye Büyük Millet Meclisimiz, yasama organımız mutlaka bu yargının yürütme üzerindeki ağır, güçlü tahakkümüne karşı bir denge denetleme kurmalı ve Anayasa'mızın, yasa koyucunun amacına baktığımızda da nitelikli çoğunluklar öngörülmesi aslında bir uzlaşmanın da önemini belirtiyor. Uzlaşma sayılarda değil, doğru adayların belirlenmesinde.

Umarım karma komisyonumuz gerçekten nitelikli bir çalışmayla, ciddi bir çalışmayla ve uzlaşmayla doğru adayları tespit eder çünkü bundan en büyük yararı yargı görür. Karma komisyonda adayların uzlaşmayla belirlenmesi, yargıyı da bir parça rahatlatır öbür türlü çok tartışmalı ortamlarda bir Hâkimler ve Savcılar Kurulunun belirlenmesinin memlekete bir faydası yok. Bu düşüncelerle ben teşekkür ediyorum ve karma komisyonumuzun çalışmalarını ve HSK seçimlerinin hayırlı olmasını diliyorum.

Sağ olun.

BAŞKAN BEKİR BOZDAĞ – Peki, teşekkür ediyorum.

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) – Meral Hanım'daydı yalnız sıra.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Fark etmez, buyurun.

MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL (Sakarya) – Öyle mi? Hiç sıkıntı yok.

BAŞKAN BEKİR BOZDAĞ – Yok, Muhammed Bey, sıra sizde. Yanlışlık benden kaynaklanıyor. Teknolojide biraz zayıflığımız var.

MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL (Sakarya) – Rica ederim.

Evet, Sayın Başkan, değerli karma komisyon üyeleri; öncelikle ben de bu toplantıların hayırlara vesile olmasını diliyorum. Daha önceki dönemde yani bundan bir önceki HSK seçimleri farklı bir atmosferde, farklı bir mevzuat hükmü gereğince gerçekleşmiş bir seçim olması hasebiyle Sayın Başkanın da ifade ettiği gibi, biz Anayasa'mızın 159'uncu maddesi HSK 21'inci maddesi kapsamında ilk defa böyle bir seçimi karma komisyonda ve Genel Kurulda gerçekleştireceğiz. Meclisimiz, HSK için seçilecek 7 üyeyi inşallah, tespit edecek. Tabii, bizim de temennimiz Hâkimler ve Savcılar Kurulunun önemine binaen, burada gerçek manada adaleti, yargının hassasiyetlerini ve toplumunun adalet noktasındaki beklentilerini pekiştirecek, güçlendirecek nitelikte faaliyetleri ortaya koyabilecek bir heyetin oluşmasıdır arzumuz ve isteğimiz. Bu noktada birbirimizden çok farklı görüşlere sahip olmadığımızı düşünüyorum. 159'uncu madde kapsamında yapacağımız bu çalışmalar, alt komisyonun teşekkülü, alt komisyonun çalışması ve nihayetinde yapacağımız seçimler inşallah, hayırlı olur diyorum. Milliyetçi Hareket Partisi olarak bizlerin de bu noktada doğru ve olumlu katkılar sunmayı arzu ettiğimizi ifade etmek istiyor, hayırlı olsun diyorum.

BAŞKAN BEKİR BOZDAĞ – Teşekkür ediyorum.

Şimdi, Sayın Beştaş, buyurun.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Ben de hazırunu saygıyla selamlıyorum. Evet, önemli bir toplantı doğrusu yani Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin Anayasa referandumuyla kabulünden sonra ilk defa HSK seçimleri mevcut 159'a göre Meclis tarafından yapılacak, bu yönüyle önemli. Yani, ben şeyi sadece bir atıf olarak hatırlatmak isterim: Tabii ki sisteme de bu HSK yapısına da diğer referanduma sunulan pakete de muhalefetimizi yapmıştık fakat bu muhalefet sonucunda sonuçta oylama diğerini geçti ve bu sistem şu anda yürürlükte. O yüzden ona ilişkin eleştirilerimi bir yana koyuyorum. Hani, şu anda iş yapmamız lazım. Şimdi, HSK'nin yapısı, yargının tarafsızlığı ve bağımsızlığı, bu konuda şu anda yargı erkinin mekanizmasının nasıl çalıştığı konusunda hakikaten Türkiye tarihinin en vahim dönemini yaşıyoruz yani biz Halkların Demokratik Partisi olarak bunu sadece sözlü olarak değil, fiilen yaşayan, temas eden bu konuda soruşturma dosyalarıyla, yargılamalarla, istinaf kararlarıyla, Yargıtay kararlarıyla, hatta Anayasa Mahkemesi kararlarıyla nasıl olduğunu gayet yakından biliyoruz.

Şunu da sanırım bu değerli hazıruna anlatmaya gerek yok yani demokrasinin temeli, hukuk devleti ilkesidir, hukuk devleti ilkesinin temeli de yargı tarafsızlığı ve bağımsızlığıdır yani kuvvetler ayrılığıdır. Kuvvetler ayrılığının olmadığı bir sistemde hukuk devletinden ve demokrasiden söz etmek mümkün değildir. Yani bu, sadece ülkemiz için değil, bütün dünya ülkeleri açısından da evrensel kriterler, evrensel değerler, yargı açısından ve hukuk devleti ilkeleri açısından dünyanın gelmiş olduğu çita bunu çok net bir şekilde gösteriyor. Yani ülkeden ülkeye, kültürden kültüre, kimlikten kimliğe, coğrafyadan coğrafyaya yargı yöntemi, yargılama yöntemi, sistemi değişebilir; örneğin Amerika'da jüri sistemi var, başka ülkelerde başka sistemler var, bunlar değişebilir ama değişmeyen tek bir ilke vardır, o da yargının tarafsız ve bağımsızlığıdır, iktidar erkinden kesinlikle ayrı bir güç olarak görevini yerine getirmesidir. Çünkü burada, toplumun, kişilerin, yurttaşın, her bir bireyin kişi özgürlüğü ve güvenliği, adil yargılanma hakkı ve tabii ki ekonomik hakları, bir bütün olarak hakları bu mekanizmanın yürütülmesinden geçer. Yani yasama, yürütme ve yargı tek elde toplandığı zaman hiç kimsenin özgürlük ve güvenlik hakkı yoktur yani şu anda bizim yaşadığımız tam da budur yani kişi özgürlüğü ve güvenliği... Ben sadece muhalefet açısından değil, iktidar partisine destek veren, iktidar partisinden ortağına destek veren yurttaşların önemli bir bölümünün de aslında bu düşüncede olduğunu biliyorum.

Yani demin sayın vekil bunu ifade etti, bende de aynı istatistikler var, vermeyeceğim, atf yapıyorum sadece. Yani çıkıp sokakta, adliye önünde vatandaşa “Nedir şikâyetin?” ya da “Davandan ne sonuç bekliyorsun?” diye sorduğunuzda, kime oy verdiği önemli değil, hangi düşüncede olduğu önemli değil yani bir güvensizlik var, bir şüphe var ve hakkının gasbedildiğine dair bir şikâyeti var, bunun da en önemli sebebi kesinlikle yargı erkinin tarafsızlık ve bağımsızlığını yitirmiş olmasıdır.

Şimdi, peki bu madde ne diyor? Bu madde, aslında, biz muhalefet ettik ama nispeten bu üçte 2, beşte 3 nisabı arayarak muhalefetle iktidar arasında bir yakınlaşmayı, bir ortaklaşmayı ya da bir tartışmayı, hani nasıl nitelersek niteleyelim, demokratik meşruiyet açısından bunu aslında teşvik ediyor. Çünkü 7 üyenin bu kuruldan, sonra alt komisyondan, sonra Meclisten geçmesi çok önemli bir dönemeçtir ve hani hiçbir partinin tek başına oyu bunu sağlamıyor, bunu hepimiz biliyoruz, alt komisyonda da tartışılacak. Bu yönüyle HSK’de yer alacak üyelerin kim olursa olsun bu liyakate, bu CV’ye sahip olması ve tarafsızlığı konusunda en azından asgari şüphelerin olması da bizler açısından değil ama Türkiye açısından hayati önemdedir.

Yani hani şunu söyleyeyim: Daha dün değil, önceki gün bir dava izledik, bunu söylemeden geçemeyeceğim, bir dava değildi. Yani ben yirmi beş yıl avukatlık yapmış biri olarak, gerçekten, tam anlamıyla bir darbe ortamıydı. Yani salonun üçte 2’si asker ve polis, mahkeme başkanı dışında hiç kimsenin sesi çıkmıyor, büyük bir sesle duruşma boyunca konuştu ne sanığa söz verdi ne avukata söz verdi ne bir talebi dinledi ne bir söz hakkını dinledi ve âdeta şunu ilan etti: “Benim arkamda güç var, ben buna güveniyorum ve bu yargılamayı yapmıyorum. Ben iddianameyi, 4 bin sayfalık iddianameyi okumuyorum, bir saatte iddianameyi okumuş gibi yapıyorum.” dedi, Kobani davası, evet. Ve dokuz saat boyunca Selahattin Demirtaş, Figen Yüksekdağ, Gültan Kışanak -ki bunların 3’ü de yani milyonlarca insandan oy alan geçen dönemki Eş Başkanlarımız- ısrarla SEGBİS odasının dışına çıkmak istediklerini ifade etmelerine rağmen mahkeme başkanı izin vermedi. Şöyle, şu kadarlık bir odada -1 metrekaare SEGBİS odaları- dokuz saat boyunca tek söz vermeden -ve ses gitmiyor onlara, defalarca şöyle yazılar tuttular, duymuyoruz, anlamıyoruz, bir isyan hâlinde- orada böyle bir yargılama varmış gibi yaptı.

Niye bu örneği verdim? Şu anda birçok dava dosyasında böyle bir yaklaşım var. Neden? Çünkü bir gün önce bu ülkenin İçişleri Bakanı videolu “tweet” attı. Anayasa 158’e doğrudan müdahale etti. İletişim Başkanı ertesi gün sabahtan videolu “tweet” attı, görülmekte olan, ilk duruşması yapılacak olan bir duruşmaya müdahale etti. İşte bütün bunları ortadan kaldırmanın yolu HSK’nin yapısının da yargının yapısının da değişmesi gerekliliğidir. Kim suçluysa tabii ki cezasını yesin, kim bir suç işlemişse muafiyeti olmasın. Hiç kimsenin suç işleme özgürlüğü yok; herkes, hepimiz, 83 milyon kanunlar ve Anayasa karşısında eşittir, bu ilkeyi sonuna kadar savunuyoruz. Ama birileri daha fazla eşit olmasın, birileri ayrıcalıklı olmasın. Şu anda Türkiye’de yaşadığımız, ayrıcalıklı sınıfların oluşumu ve bu da iktidara yaslananlar oluyor, iktidarın etrafında olanlar oluyor.

Bu yönüyle -uzatmayacağım pandemi koşullarında- özcesi, biz yargı tarafsızlığı ve bağımsızlığının önemine binaen HSK yapısının da bu 7 üyenin de en adil şekilde seçilmesi gerektiğini savunuyoruz. Biz alt komisyonda bütün partilerin yer alması gerektiğini düşünüyoruz. Sadece grubu olanların değil, grubu olmayan partiler de var -Demokrat Parti, Büyük Birlik Partisi, Demokratik Bölgeler Partisi, Türkiye İşçi Partisi birer üyeyle; İYİ Parti, Milliyetçi Hareket Partisi... Yani hani çünkü şeye göre gidiyor, çoğunluğa göre- herkes burada olsun çünkü yargı hepimiz için görev yapıyor, halk adına, millet adına görev yapıyor. Bizim önerimiz ilk elden bu.

İkincisi: Doğrusu, alt komisyonda şimdi nasıl bir eleme yapılacak, neye göre eleme yapılacak, bu konuda bir ölçü belirlenmedi, belirlenemez de ilk toplantımız daha ama buna dair de en azından bu elimizdeki dosyalarda aday olan isimleri bir görelim yani temas önemlidir, bir dinleyelim.

RECEP ÖZEL (Isparta) – Çağırılım mı?

MERAL DANİŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Çağırılım tabii canım. Sonuçta Türkiye’de 84 milyon yurttaş adına karar verecek bir mekanizmanın başında her türlü tasarrufu yapacak... Bundan daha önemli bir işimiz yok Sayın Başkan.

Sayın Başkan, siz Adalet Bakanlığı yaptınız, birlikte de hani şey yaptık, çok hayati bir mesele yargı tarafsızlığı ve bağımsızlığı ve hukuk devleti ilkesi. Bu yoksa zaten bir şeyi tartışmayalım. Yani bunu usuli bir seçim gibi değil, gerçekten tek tek dinleyelim, süre koyalım yani bu saatlerce dinleyeceğiz anlamına gelmiyor; bu beş dakika olur, on dakika olur yani neticede bu kurulun görevi budur diye düşünüyorum. Bizim somut önerilerimiz bunlar. Arkadaşlarım isterse söz alacaklar.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN BEKİR BOZDAĞ – Peki, ben teşekkür ediyorum.

Evet, buyurun.

AYHAN EREL (Aksaray) – Sayın Başkanlarım, çok kıymetli Komisyon üyeleri, değerli milletvekilleri; ben de hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Bugün burada yapacağımız uygulama çok önemli. Burada çoğunlukçu demokrasi anlayışıyla mı yoksa çoğulcu demokrasi anlayışıyla mı hareket edeceğiz? Eğer çoğulcu demokrasi anlayışıyla hareket edip bu sürece muhalefeti katarsak buradan çıkacak bir uzlaşma hem siyasi iradeye hem de adalet mekanizmasına itibar kazandıracakı düşüncesindeyim. Zira çoğunlukçu demokrasi anlayışıyla hareket edip iktidarın mutlak egemenliği buradaki atmosfere yansıdığı hâlde zaten günümüzde adaletle olan güven maalesef çok alt düzeylerde. Buradan bu hâliyle çıkacak bir sonuç adaletle olan güvenin daha da alt seviyelere inmesi ve vatandaşın artık adalet dışında hakkını arama yollarına sapacağı endişesi ve kaygısı taşımaktayız. Her geçen gün toplumda kutuplaşma giderek artmaktadır. Geçen günlerde yapılan bir araştırmada, kendisine en uzak siyasi parti mensubuyla komşu olmak istemeyenlerin oranı yüzde 75’lere çıkmıştır. Çocuklarının yine kendisine en uzak bir siyasi partinin çocuğuyla arkadaş olmasını istemeyen aileler yüzde 80’lere ulaşmıştır. Dolayısıyla, bu kadar kutuplaşmanın yoğunlaştığı bir atmosferde, biz burada bir uzlaşmayı, bir demokrasiyi sağlayamazsak ki mademki adalet devletin temeli, mülkün temeli o zaman bu temellerin kolonları sarsılmış, devlet tabiri caizse çökmeye yüz tutmuş bir hâle gelebilir diye düşünüyorum.

Biz seçeceğimiz üyelerde ne arıyoruz? Yani siyasi bir gömlek mi arıyoruz, ideoloji mi arıyoruz, yoksa hukukun üstünlüğüne inanan mı, yoksa üstünlerin hukukunu koruyan mı; talimatla hareket eden mi, yoksa hukukla, mevzuatla, vicdanla hareket eden mi; kariyer mi, tecrübe mi, liyakat mi, yoksa sadakat ve/veya biat mı? Şimdi, burada bulunan çok kıymetli Sayın Komisyon üyelerinin olumlu şıklardan yana tavır koyacağına ben canıgönülden inanıyorum. Müracaat eden çok değerli insanlar içinde hepimizin üzerinde mutabakata varacağımız insanlar yok mu? Mesela Nisa Suresi’nin 58’inci ayeti diyor ki: “Allah size mutlaka emanetleri ehil olanlara vermenizi ve insanlar arasında hükmettiğiniz zaman adaletle hükmetmenizi emreder.” Bu sözlerdeki hikmete bakar mısınız? Bu sözlerdeki liyakatle adalet arasında kurulan o muhteşem bağı bir gözler önüne getirebilir misiniz? Yani, şimdi burada, müracaat eden çok değerli insanlar arasında siyasi düşüncelerini bir tarafa bırakarak gerçekten hukuk

adamı olanların hep birlikte üzerinde uzlaşma imkânı olmaz mı? Önce bu yol denenmeli, adaylar tek tek ele alınmalı ve bu adaylar üzerinde tüm komisyon üyelerinin uzlaştığı isimler tespit edilmeli, eksik kalanlar üzerinde de başka yol ve yöntemler uygulanmalıdır diye düşünüyorum.

Yine buradan çıkacak uzlaşma kültürünün bundan sonraki uygulamalara ışık tutacağına ve rehber olacağına inanıyorum. Sözlerimi daha fazla uzatmak istemiyorum, bu düşüncelerin gerçekleşmesini temenni ediyor, çalışmalarımızın hayırlara vesile olmasını Cenab-ı Hakk'tan niyaz ediyorum.

HASAN SUBAŞI (Antalya) – Sayın Başkan...

LÜTFÜ TÜRKKAN (Kocaeli) – Hasan Bey bir saniye...

BAŞKAN BEKİR BOZDAĞ – Bir dakika Grup Başkan Vekiliniz söz istedi ona...

İYİ Parti Grup Başkan Vekili Lütfü Türkkan Bey buyurun.

LÜTFÜ TÜRKKAN (Kocaeli) – Sayın Başkan, değerli komisyon üyeleri; Adalet ve Kalkınma Partisinin çıkış öyküsüne baktığımızda bir adalet arayışla başlamıştır. Bu öykü doğru bir öyküydü, Türkiye’de adaletin ciddi anlamda sıkıntıya düştüğü, demokrasiye ara verildiği, demokrasinin gasbedildiği bir dönemde adalet arayışıyla çıkan bir öyküsü vardı. Fakat müktedir olmak öyle bir hâle getirdi ki iktidarınız 19’uncu yılında adaletin firar ettiği bir döneme denk geldik. Burada komisyon üyeleri dâhil olmak üzere çevrenize lütfen bir sorun: Herhangi bir mahkemede işi olan bir arkadaşımız, bir dostunuz, bir eşiniz iyi bir avukat mı arıyor, o hâkime ulaşabilecek bir siyasi akraba mı arıyor? Buradan yola çıkarsanız adalet sisteminin Türkiye’de hukuku, adaleti ne hâle getirdiğine dair çok iyi bir örnek bulabilirsiniz. Karar verecek hâkimin önündeki kanuna, anayasaya bakmak yerine yukarıdan gelecek bir talimatı beklediği bir dönemde ülkede adaletten bahsedemezsiniz. Gündüz karar veren bir hâkimin, akşam sosyal medya trolleri gibi paylaşım yaptığı bir sistemde adaletten bahsetmek çok zor.

Hazin olan bir şey daha söyleyeceğim size: Adalet ve Kalkınma Partisinin bu 19’uncu yılında, en çok adaletle ihtiyacı olduğu bir döneme doğru hızla gidiyorsunuz. Bu adalet belki de yarınlarda en çok size lazım olacak, gerçekten öyle. Dolayısıyla bugüne getireceğim; bugün bu seçimi yaparken lütfen siyasi taassupla hareket etmek yerine, Türkiye’de adaletle olan güvenin daha fazla tesis edilmesi için tercihlerinizi o yönden kullanınız, rica ediyorum. Burada alt komisyonun kurulması konusunda yapılan tartışmalara bakıyorum “5 kişi mi olsun, 10 kişi mi olsun?” Arkadaşlar 15 kişi olsun. Daha çok kişiyle temsil edilmesinde ne zarar var? Yani daha çok insanın kanaat belirtmesinde, sistemi doğruya götürmek açısından katkısı olur mu? Olur. o zaman siyasi taassubu bir tarafa bırakıp daha fazla sesin duyulduğu, daha çok tekliflerin görüldüğü bir alt komisyon kurulmasının daha uygun olacağını düşünüyorum.

Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN BEKİR BOZDAĞ – Evet, ben teşekkür ediyorum.

Bir söz daha var.

Buyurun.

HASAN SUBAŞI (Antalya) - Sayın Başkan, değerli Komisyon üyeleri, değerli katılımcılar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Güven vermeyen ve adil olmayan bir yargının ekonomi dâhil devleti tümüyle temelinden sarstığını hepimiz biliyoruz. Bağımsız, yargının bağımsız ve tarafsız olması gerektiği de bütün ülkelerin anayasalarında yazan bir husustur ve yargı mensuplarını da çok iyi bildiği bir husustur. Fakat geldiğimiz günlerde Türkiye’de yargının bağımsızlığını ve tarafsızlığını kaybettiğini de biliyoruz ama bunun nedenine baktığımızda temel nedenin HSK olduğunu görürüz ve Türkiye’deki siyasetin yargıya HSK dolayısıyla baskısının çok önemli bir noktaya geldiğini görürüz. Artık bugün Türkiye’de

resme baktığımız zaman yargıya güven neredeyse hiç kalmamıştır. Türkiye'nin adaleti, adalet sistemi bozulmuştur. Adaletin bu noktaya geldiği bir yerde ülkenin, devletin temellerinden sarsıldığı bir noktada hangi çoğunluk, hangi iktidar olursa olsun giderek ülkeyi yönetemez hâle gelir. Bundan hepimiz sıkıntı çekerken artık iktidarlar da büyük ölçüde adaletin çökmesinden, Türkiye'nin temel sisteminin sarsılmasından büyük zarar görecektir, ülke zarar görecektir.

Bağımsızlığı ve tarafsızlığı hiç zaman geçirmeden yeniden ihya etmek, inşa etmek zorundayız. Anayasa'nın 159'uncu maddesi HSK'nin teşkilinde ana hatlarıyla ölçüyü belirlemiştir. Verileri, kanunu ortaya koymuştur. Bunun anlamı da HSK seçiminde çoğunluğu olan siyaset erkine tümüyle yargıyı teslim etmek amaçlıdır. Anayasalarda ve hukuk sisteminde de bu böyledir. Eğer çoğunluğu olan iktidarlar tümüyle üst mahkemeleri atayabilir hâle gelmişse o ülkenin yargısının tarafsızlığından ve bağımsızlığından söz etmek mümkün değildir. Bugünkü iktidar çoğunluğuyla, bütün yüksek mahkeme heyetini tek başına atayabilir ama bundan bütün Türkiye, hepimiz ve iktidar da dâhil zarar görür ve devlet sistemini çökertiriz. Bunlar boşuna söylenmiş, yazılmış şeyler değildir, anayasalar da boşuna yazılmış metinler değildir. HSK'nin belli bir noktaya getirmeden yargıçıları ve savcılarını çekinmeden, güvenle hukuki işlemlerini yapmalarını sağlamak mümkün değildir. Eğer HSK siyasete yakınsa, siyasi erke yakınsa, bağlantıları güçlüyse yargıçıların bundan çekinmemesi, tarafsız ve bağımsız karar verebilmeleri hele düşünülemez. Ne kadar uğraşsalar da bu çok mümkün değildir. Hele hele Cumhurbaşkanlığı hükûmet sisteminin, partili Cumhurbaşkanının olduğu bir ülkede Cumhurbaşkanı ve siyaset erkin diğer işi ve kurumlarının yargı konusunda her gün konuştuğu bir alanda hâkimlerin bağımsız ve tarafsız karar vermesi düşünülemez ki bunun örneklerini öyle yaşar hâle geldik ki mahkemeler bile “Anayasa Mahkemesini tanımıyoruz, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesini tanımıyoruz.” noktasına gelmiştir. Bugün Anayasa hükümleri uygulanmaz olmuştur. 2/3 ve 3/5 çoğunluk tabii ki yüksek yargı üyeleri atanırken belli bir uzlaşma sağlanması ve çoğunluğu olan siyasi erkin tümüyle yargı üzerindeki hâkimiyetini engellemek içindir. Bunların yapılmasının bir nedeni bulunmaktadır. Bugün alt komisyon teşkilinde hem grubu olan partilerin üye vermesinin hem de her bir üyelik için ayrı ayrı gizli oyla seçim ancak olumlu bir adım olur. Bugün gelin bu kadar yıpranmış yargıda ve hukuk sistemimizde, adalet sistemimizde bundan böyle şu 7 üyenin seçiminde bir adım atalım, yasa ve Anayasa hükümlerine uyalım ve hukukun, adalet sisteminin yeniden ihyası için olumlu bir adım atmış olalım diyerek sözlerimi bitiriyorum.

Hepinize saygılar sunuyorum.

BAŞKAN BEKİR BOZDAĞ – Teşekkür ediyorum.

FERİDUN BAŞİ (Antalya) – Başkanım, bir de ben varım, izin verirsiniz.

BAŞKAN BEKİR BOZDAĞ – Tabii, söz sizde.

Buyurun.

FERİDUN BAŞİ (Antalya) – Sayın Başkan, değerli üyeler; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Yargının içinde bulunduğu kötü hâl, hepimizin malumu; hele de yargıçlık mesleğinden gelen benim için daha da malum. Bu konuda gerek Genel Kurulda gerek daimî komisyonlarda yeteri kadar konuştuk, bu sebeple bu aşamada burada bu konulara çok fazla değinmeyeceğim. Gerekirse ileride yine konuşuruz.

Önce 2010 referandum sonrası oluşan sistem, sonra 2017 sistemi yargıyı yerle yeksan etmiştir. Bu sistemin sıkıntılarını en ağır şekilde yaşayan biri olarak diyorum ki: HSK bu sistemle devam ederse önceki dönem yaşanan ağır sıkıntılar daha da artarak devam edecektir.

Lafı daha fazla uzatmayacağım. İlk olarak belirlenecek alt komisyon üyeliklerinde grubu bulunan her partinin temsil edilmesi hususundaki önergemizin kabulünü diliyoruz. Bu sebeple alt komisyonun üye sayısının buna göre düzenlenmesi gerekmektedir.

İkinci konu ise seçim usulü. Burada Anayasa'nın 159'uncu maddesi çok açık bir düzenleme getirmiştir. 159'uncu maddenin üçüncü fıkrası aynen çoğunluk aranan bir ve ikinci oylamalarda "... aday belirlenemediği takdirde, her bir üyelik için en çok oyu alan iki aday arasında ad çekme usulü ile aday belirleme işlemi tamamlanır." denmektedir. Bu durumda oylamalar Anayasa'nın bu açıklamaları doğrultusunda yapılması gerekmektedir. Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN BEKİR BOZDAĞ – Teşekkür ediyorum.

Buyurun söz sizde.

ABDULLAH KOÇ (Ağrı) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Başkan, değerli üyeler, değerli hazırun; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Tabii, bugün bir ilki yaşıyoruz esasında, aynı zamanda da bir teamülün de oluşabileceği bir toplantıyı şu anda icra ediyoruz. Fakat bizim bakış açımız bu Anayasa'nın oluşturulduğu dönemdeki o eleştiri sürecini biz burada tekraren dile getirmeyeceğiz ama ben şunu özellikle belirtmek istiyorum: Yargının üst kurulunun belirlenmesine ilişkin usul aynı zamanda yargıyla olan bakış açısını da belirleyen bir husus. Şunu demek istiyorum esasında: Şimdi, devletin yapısı yasama, yürütme ve yargı erkinden oluştuğunu hepimiz çok iyi biliyoruz, hukuk fakültelerinde ilk derslerde gördüğümüz esas konuların başında yer almakta. Ne yazık ki bu üç farklı erkin birbirine olan etkisini biz mevcut olan son Anayasa değişikliğiyle birlikte yürütmenin hem yasamada çok ciddi bir şekilde bir etkisi var, aynı zamanda bir de yargı üzerinde de çok ciddi bir şekilde ağır bir etkisi olduğunu çok net bir şekilde görüyoruz. Bunu da maalesef HSK'nin mevcut olan seçimini de esas aldığımızda, şöyle bir baktığımızda da burada da çok ciddi bir şekilde bir etkisinin olduğunu görmekteyiz.

Değerli Başkan, şimdi, tabii, değerli konuşmacılar dile getirdiler, ben bunu tekraren dile getirmeyeceğim, şu anda Türkiye'de sorunların başında gerçekten adalete olan güvenin, adalete olan yaklaşımın ne derece sorunlu olduğunu hepimiz çok net bir şekilde yaşıyoruz ve gündelik yaşamımızda bunu çok net bir şekilde de hissediyoruz. Şimdi, öyle bir yargı sisteminin içerisine geldik ki yargıda müthiş bir karmaşa söz konusu şu anda yani sadece ceza yargılama sisteminde değil, hukuk yargılama sisteminde, mahkemelerin mevcut olan, birbirlerine olan o yetkileri ve birbirlerine olan yaklaşımlarında tutun vatandaşa yönelik olan yaklaşımına kadar çok ciddi şekilde bir kaos ortamı söz konusu. Dolayısıyla, yargıyı şekillendirecek, yargıyı idari anlamda etkileyebilecek olan bu kurulun seçimi de gerçek anlamda ciddi bir önemi haiz olduğunu belirtmek istiyorum.

Ben şunu söyleyerek sözlerime son vereceğim: Değerli Başkan, Anayasa'nın mevcut 159'uncu maddesi amir olmakla beraber esas olan yargının kendi üst kurulunu kendisinin seçmesidir, esas olan odur, yapılması gereken de odur ama amir hükme göre bir seçim gerçekleştirilecekse de seçimde -biraz önceki konuşmacılar da dile getirdiler- birinci oylamada esas çoğunluk, salt çoğunluk aranıyor yani üçte 2 çoğunluk aranıyor. Dolayısıyla, ikinci oylamada 3/5 nisabı aranıyor. O da olmazsa ad çekme usulüyle üye belirleme hususunu dile getiriyor. Dolayısıyla, Anayasa'nın bize önerdiği birinci kısım yani birinci ihtimal üzerinde durmak gerektiğini ben burada belirtmek istiyorum. Yürütmenin yargı üzerindeki etkisi de gözetildiğinde bu Karma Komisyonun oluşturacağı alt komisyon da en azından Mecliste mevcut olan bütün siyasi partilerden bir temsilcinin olması gerektiğini biz burada belirtmek istiyoruz, çok önemli. Bir diğer husus Değerli Başkan, gerçekten aday olan kişileri bu Komisyonun çağırıp bizzat dinlemesi gerektiğini de ifade ediyorum.

Şimdiden hepimize başarılar ve kolaylıklar diliyorum.

BAŞKAN BEKİR BOZDAĞ – Teşekkür ediyorum.

Söz talebi var, buyurun hocam.

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) – Evet, birçok yönüyle aslında bir tartışma yürüdüğü, tarafsızlık, bağımsızlık meselesi gerçekten toplumun yargıya güveninin, adalete güveninin neredeyse ortadan kalktığı bir süreçten geçiyoruz ama aynı zamanda kadınlar cephesinden de yargıya güvenin sıfırlandığı bir süreç var, bunu ayrıyeten görmek gerektiğini düşünüyorum. Kadınların artık adaleti sosyal medya üzerinden seslerini duyurarak bulmaya çalıştığı bir süreci de yaşıyoruz çünkü erkek bir adalet var, erkek egemen perspektifinden yaklaşan kadınların taraf olduğu davalarda erkekleri kollayan, kadına yönelik suçlarda cezasızlıkla ödüllendiren ama kadınların sanık olarak bulunduğu davalardaysa çok ciddi ağır cezalarla cezalandıran bir yargı sistemiyle karşı karşıyayız. Dolayısıyla da bu seçim yapılırken aynı zamanda kadın özgürlükçü perspektiften kadın-erkek eşitliği kurulabilecek bir yargı sisteminden ve kadına yönelik suçlarda gerçek anlamda suçları engellemeye orantılı bir yargı kararını verebilecek olan hâkimler ve savcılara, bu konudaki görevlilere ihtiyacımız var. Dolayısıyla, bu perspektifin de aslında seçimde önemli kriterlerden biri olması gerekiyor. Çünkü Türkiye’de gerçekten her gün 3-4 kadının öldürüldüğü, şiddete maruz kaldığı, tacize, tecavüze maruz kaldığı bir süreçten geçiyoruz ama bunun karşısında bir şekilde bu erkeklerin ellerini kollarını sallayarak hayatlarını normal bir şekilde sürdürdüğü ama kadınların kendi hayatlarını korumak için öldürmek zorunda kaldığı ya da şiddet uygulamak zorunda kaldığı durumlarda hemen tutuklama kararlarının verildiği ve yıllarca cezalarla cezalandırıldığını gözlemleyebiliyoruz. Hele ki İstanbul Sözleşmesi’nden imzanın çekilmesi tartışmalarının olduğu bu günlerde kadına yönelik suçların çok daha arttığını; açık açık belli bir günü kadına yönelik tecavüz günü ilan edip bunu sosyal medyada yazabilen, paylaşabilenlerin olduğu ve hatta o günde bir tecavüz eyleminin gerçekleştirildiği somut bir vakanın da önümüzde olduğu bir süreçten geçiyoruz. Tam da bu dönemde, bu seçim yapılırken, tüm bu yargı bağımsızlığı ve nitelikler aranırken kadın özgürlükçü çizgiye hâkim, erkek egemenliğini beslemeyecek, büyütmeyecek bir seçimin de yapılması gerektiğini bir kez daha buradan hatırlatmak istiyorum.

BAŞKAN BEKİR BOZDAĞ – Buyurun Recep Bey.

RECEP ÖZEL (İsparta) – Sayın Başkanım, saygıyla selamlıyorum.

Şimdi, güzel, önemli bir seçim yapacağız, yalnız bu seçimde kurulacak olan bu alt komisyon zannedersem sadece müracaat eden adayların nitelikleri, şartları taşıyıp taşımadıkları noktasında, yasada belirtilen nitelikte olup olmadıkları noktasında bir inceleme yapacak. Bundan dolayı o kadar geniş katımlı bir alt komisyondan ziyade bugüne kadarki uygulamalar neyse, mahdut sayıda bir komisyonun daha faydalı olabileceğini... Çünkü başka bir görevi olduğunu da düşünmüyorum, 140 olan aday sayısını belli bir sayıya düşürecek de değil. Sadece adayların şartları taşıyıp taşımadıklarını denetleyecek olan bir komisyonun mahdut sayıda olmasının daha faydalı olacağını düşünüyorum efendim.

BAŞKAN BEKİR BOZDAĞ – Buyurun Bülent Bey.

BÜLENT TEZCAN (Aydın) – Sayın Başkanım, çok kısa, teşekkür ederim.

Uzun uzun konuşmayacağım sadece komisyon oluşumuyla ilgili kısımda görüşümü paylaşmak istiyorum. Diğer arkadaşlar yaptığımız işin önemi konusunda ayrıntılı olarak açıklama yaptılar, onlara katılıyorum.

Komisyon meselesinde, Recep Bey'in sözünden sonra bir düşüncemi paylaşmak istedim. Sayın Başkanım, hepimiz söze başlarken uzlaşmayla bu işin yapılmasının önemli olduğunu, Anayasa'nın da esasen 159'uncu maddede bir uzlaşma altyapısı hazırlamak üzere düzenleme yaptığını söylüyoruz. Şimdi, düğmeyi ilk başta doğru iliklersek doğru yürürüz; niyeti doğru başlatıp bundan sonraki süreçte de uzlaşmanın altyapısını doğru kurarsak sağlıklı gider diye düşünüyorum. Bugüne kadarki uygulamalara uygun hareket etme eğilimini önerdi Recep Bey konuşmasında yani bu, şu demek: Komisyonlarda alt komisyonlar oluşurken genel olarak 5 kişilik alt komisyonlar oluşuyor. Bu çerçevede, mevcut Parlamentodaki sandalye sayısına göre MHP'ye ve İYİ Partiye bu alt komisyonlarda üye düşmüyor yani AK PARTİ'ye 3, Cumhuriyet Halk Partisine 1, HDP'ye 1 üye düşüyor alt komisyonlarda. Ancak karma komisyonun bir başka özelliği var, karma komisyon 2 komisyonun toplamı yani 26 değil, 52 üyeden oluşan komisyon. Dolayısıyla bir, bu açıdan farkı var; ikincisi, karma komisyon daha önce, geçen HSK seçiminde buna benzer bir uygulama yaptı -9 kişiydi yanlış hatırlamıyorsam, tutanaklardan bakılabilir.- O zaman da bu düşüncelerle 9 kişiyle oluşturuldu komisyon yani 2 komisyonun toplamı... Sonuç itibarıyla uzlaşmayı öngören bir çalışma için yola çıktığımızda işin başında, bütün partilerin bu çerçevede temsil edebileceği bir oran sağlanabilir.

Listeye baktığımızda, 10 kişi olması hâlinde MHP ve İYİ Partinin de birer kişiyle temsil edebileceği bir durum ortaya çıkıyor oranlama yapılırsa. Herhangi bir şekilde oylama yapmayacak, yapsa da zaten oylamadaki sonuçları da değiştirmiyor alt komisyonda yani 10'a da çıkarsanız nisap, sonuçlar yine değişmiyor. Bu çerçevede, en azından bundan sonraki çalışmalarda işe uzlaşma niyetiyle başladığının bir göstergesi olması açısından olumlu olur diye düşünüyorum. İYİ Partinin bu konuda bir önergesi de var sanıyorum. Bu çerçevede hareket edersek çok daha sağlıklı ve hayırlı başlamış oluruz diye düşünüyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN BEKİR BOZDAĞ – Buyurun Sayın Vekilim.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Teşekkür ederim Sevgili Başkanım.

Aslında çok şey söylenildi, tekrara düşmemek anlamında dikkatli de olmamız da gerekiyor, zamanı tasarruflu kullanma anlamında ama gelen önergelerden görüyorum ki sınırlı tutmak ya da sayıyı daha artırmak yönünde bir tartışmayı burada canlı tutma zorunluluğumuz var.

Şimdi, yakın tarihte Avrupa Parlamentosunun Türkiye'yle ilgili hemen hemen 10 başlık adı altında tespitleri söz konusu oldu, bir hafta, on gün önce. Bunların içerisinde en dikkat çekeni bizim Komisyonumuzu da çok doğrudan ilgilendiren kısmı: HSK'nin yürütmenin kontrolü altından çıkarılması yönünde görüştüklerinde dile getirdikleri kısma ilişkin mesafeli duruş yani endişe verici olarak kabul ettiklerini söylüyorlar Türkiye açısından, Türkiye demokrasisi açısından bunu. O zaman, özellikle, Komisyonun ağırlıklı kısmını oluşturan arkadaşlarımızın bugün, burada, bir tarihî fırsatı oluşturmamıza fırsat vermesi gerektiğini düşünüyorum.

Bugün burada yeni seçilecek HSK üyeleri açısından ne kadar geniş katılımı beraber irade ortaya koymaya çalışırsak... Kimlerden oluştuğu benim açımdan önemli değil, kimin kimin tarafından aday gösterildiğinden daha çok objektif, katılımcı bir şekilde, doğru insanların üzerinde uzlaşmayı sağlayabilme anlamında... Böyle bir iradeyi ortaya koyarsak çok daha sağlıklı olacağını düşünüyorum.

Önergeler kısmında söz almamak anlamında söylüyorum, Sayın Tezcan'ın da dile getirdiği gibi tek bir komisyona bile alt komisyon kurmaya kalktığınız zaman beşer kişilik bir komisyon kurma durumunuz söz konusu oluyor. Karma komisyon geniş bir komisyondur, 2 komisyonun birleşmesinden meydana geliyor. Çok farklı insanların kendini buraya dahletmiş olmalarını hissetme

fırsatı verilmesi gerekir eğer Meclis bir şekilde millet iradesinin yansıma mekanizması ise ki burada olağanüstü bir oylama, şu, bu, vesair gibi bir şey söz konusu olmayacak, nihayetinde bir erken vâkıf olma ve doğru bilgilenmemizi sağlayacak bir komisyon özelliği söz konusu. Bu anlamda, Adalet ve Kalkınma Partisinin 5 kişilik önergesinin önümüzdeki sürece birlikte atabileceğimiz olumlu bir adımı engelleyeceği kuşkusunu taşıyorum. Aynı zamanda da söylediğim gibi her iki Komisyondan en az beşer kişiden 10 kişilik bir komisyon oluşturulması bundan sonraki süreci kolaylaştıracaktır, birbirimizi anlamamamızı, dinlememizi, birbirimizle diyalog içerisinde bu işi götürmemizi kolaylaştıracaktır. Avrupa 1600'li yıllarda Westphalia Barışından sonra diyalogla çözüm yöntemini çözmüşken bizim kendi iradelerimizde ısrarcı olmamızın doğru olmayacağını düşünüyorum.

Teşekkür ediyorum efendim.

BAŞKAN BEKİR BOZDAĞ – Levent Bey, buyurun.

LEVENT GÖK (Ankara) – Sayın Başkanım, teşekkür ederim.

Ben küçük, kısa bir bilgi vermek için söz aldım; arkadaşlarımız, herkes yeterli konuşmayı yaptılar.

Şimdi, daha önce yapılan HSK seçimlerinde geçici 21'inci madde uygulandı. Şimdi, aslında orada bir teamül oluşmuş değerli arkadaşlarım yani geçici 21'inci maddeye baktığımız zaman orada adaylık başvurusu sürelerine, toplanma zamanlarını ilişkin değişiklikler var 159'a göre yani seçim sistemi hemen hemen aynı. O maddenin bizi ilgilendiren bölümü; seçimlerin birinci turda, ikinci turda nasıl yapılacağı, oradan 21'inci madde üçüncü turda tekrar bir seçim öngörüyor, onun dışında fazla bir değişiklik yok yani aşağı yukarı bizim uygulayacağımız sistem geçici 21'inci maddedeki neyse hemen hemen 159'uncu maddede de aynı. Dolayısıyla 9 Mayıs 2017'de Anayasa değiştikten sonra yapılan Karma Komisyon toplantısında şu andaki Meclis Başkanımız Sayın Şentop bu durumu belirterek her siyasi partinin temsilinin sağlanmasının önemini ifade etmiş ve o zaman kendisi 9 kişilik bir komisyon kurulmasının gerektiğini ifade etmiş Sayın Başkanım. Eğer bir teamülden bahsedeceksek Sayın Meclis Başkanının o anda her parti tarafından temsilin sağlanmasına olanak vermek amacıyla o önerisinin... O zaman bizzat Meclis Başkanımız tarafından 9 kişilik olarak ifade edilmiş. Komisyon sayıları da aynı Sayın Başkanım, o zaman da Adalet Komisyonu 26, Anayasa Komisyonu 26, şu anda da Anayasa 26, Adalet de 26. Dolayısıyla Komisyon sayıları değişmemiş ve o andaki toplantıda da seçim şartları birbirine benzeyen 2 maddenin uygulanmasında Meclis Başkanının önerisiyle 9 kişilik bir Komisyon kurulmuş Sayın Başkanım. Ben bunu Kurulunuzun ve Sayın Başkanlığınızın bilgisine bir kez daha hatırlatmayı uygun görüyorum.

BAŞKAN BEKİR BOZDAĞ – Peki, teşekkür ediyorum Başkanım.

Buyurun Sayın Antmen.

ALPAY ANTMEN (Mersin) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Ben hiçbir siyasi mülâhaza gözetmeden sadece uzlaşma kültürü anlamında bir şeyler söylemek istiyorum çünkü çok önemli bir iş yaptığınızı düşünüyorum.

Değerli arkadaşlar, 2010 öncesi dönemde HSK'nin yapısını biliyoruz ve çok eleştiriler de almıştı. Bunun üzerine 2010 yılında yapılan Anayasa değişikliğinde bu giderilmek istendi ama çok ciddi bir yanılıyla 2010 yılındaki HSK'nin kime teslim edildiği, hangi örgütün aldığı ve sonra neler yaptığını burada herkes biliyor, tekrar söylemek istemiyorum. HSK'nin FETÖ tarafından ele geçirilmesiyle yapılan kumpas davalarını ve hâkim ve savcı atamalarının geldiği noktayı buradaki bütün hukukçular biliyor. Bunun zararı görüldükten, anlaşıldıktan sonra “Yargıda Birlik Platformu” adı altında her görüşten hâkim ve savcılarımız birleşerek FETÖ karşısında bir güç olarak çalıştılar ve 2014 yılında Yargıda Birlik Platformu, HSK seçimlerinde FETÖ'yü oradan temizledi. Bu, Allah'tan böyle olmuştur

ki 2016'da karşılaşıcağımız askerî darbe girişimi bir ayağını kaybetti. Fakat daha sonra, 2014 yılından sonra bu Yargıda Birlik Platformu'nun oluşturduğu HSK, 2017 Anayasa değişikliğiyle HSK'ye geldi ve buradaki herkesin malumu olduğu üzere bir uzlaşî kültürü olmadan yeni HSK üyeleri belirlendi. Yine siyaseten söylemiyorum; hâkim ve savcıların alımından tayin ve terfilere kadar yapılan her bir atamayı... Tayin ve terfiyi getirip burada bağımsız, objektif bir gözle incelesek Türk yargı sisteminin bugün niye bu hâle geldiğini, mesleğe bundan sonra tek taraflı hâkim ve savcı alımının sonuçlarını da... Türkiye, yargı indeksinde dünyada son 5 ülke arasında ve yapılan araştırmalarda da zaten bizden sonraki ülkelerde hukuk hiç yok.

Şimdi, önümüzde bir uzlaşma şansı var, uzlaşma kültürünü burada kullanabiliriz ve önümüze gelen önerge “5 kişilik bir komisyon” diyor. Bırakın, uzlaşalım; 10 kişilik bir komisyon ile her siyasi parti burada görüşlerini açıklasın alt komisyonda, daha iyi bir rapor hazırlansın. Ne süre etkilenecek ne çalışmalar etkilenecek ne de bugünkü siyasi iktidarın çoğunluğu etkilenecek. Ama uzlaşî için bir adım atalım ve uzlaşıyla Türk yargısı için, Türk adalet sistemi için bundan sonra iyi bir şeyler yapabileceğimizi, her birlikte yapabileceğimizi, Türkiye Büyük Millet Meclisinin gücünü, millî temsilin, millî iradenin ne anlama geldiğini, özellikle bugünlerde Türkiye Cumhuriyeti'nin üzerine saldıran dış güçlere de göstermiş oluruz diyorum.

Ben, Sayın Başkan, sizin nezdinizde tüm Komisyon üyelerimizi saygıyla selamlıyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN BEKİR BOZDAĞ – Evet, ben de teşekkür ediyorum.

FETİ YILDIZ (İstanbul) – Başkanım, önergeleri oylamaya sunalım artık yani yeter, 12 kişi konuştu. Aynı şeyleri konuşuyoruz.

BAŞKAN BEKİR BOZDAĞ – Evet, Feti Başkanım, gördüğüm kadarıyla şu anda söz talebi de yok. İzninizle birkaç değerlendirmeyi paylaştıktan sonra önergeleri gündeme alacağım, takdirlerinize sunacağım ve sonucuna göre kararımızı oluşturacağız.

Tabii, Hâkimler ve Savcılar Kurulu, konuşan arkadaşlarımızın da beyan ettiği üzere yargımızın sigortasıdır, yargı bağımsızlığı ve tarafsızlığı bakımından son derece önem arz etmektedir. Türkiye Büyük Millet Meclisinin bu Kurulun oluşumunda söz sahibi olması, Kurulun demokratik meşruiyetini daha da güçlendirici bir vasfı taşımaktadır. Meclisimiz bu açıdan tarihî bir görevi ifa etmektedir. Anayasa'nın 159'uncu maddesi, esasında, nitelikli çoğunluk arayarak nitelikli bir uzlaşmayı bu meselede Meclis üyelerine bir sorumluluk olarak yüklemiştir. Umarız ki bu seçim sürecinde gruplar bir büyük uzlaşmayı kendi arasında gerçekleştirir. Fiilî durum, hepimizin bildiği gibi, grupların uzlaşmasından geçiyor. Komisyon üyelerinin bireysel kanaatleri elbette son derece önemli ama bizim Anayasa ve İç Tüzük'ümüze göre Meclis komisyonları ve Genel Kurulu grup esaslı çalışmaktadır. Buradan, her gruptan olan Komisyon üyelerimizin her birine büyük bir görev düşüyor bu sürecin uzlaşmayla sonuçlanması hususunda. Umarız ki siyasi partilerimizin grupları, yönetimleri bu konuda bir uzlaşma zemini oluştururlar. Eğer öyle bir uzlaşma olursa Komisyonumuz bu seçimi uzlaşmaya uygun bir şekilde tamamlayacaktır ama uzlaşma olmazsa o zaman tabii Anayasa 159'uncu madde hükmü çerçevesinde bir değerlendirmeyi yapacaktır, bunda şüphe yoktur. Şimdiden ben hayırlı uğurlu olmasını diliyorum.

Bir de yargıyla ilgili eleştiriler oldu. Tabii, onlara cevap verme sadedi de demek istemem ama yargıya güven ve yargıdan memnuniyet konusunda Adalet Bakanlığı yapmış biri olarak bir iki cümle izninizle kurmak isterim. Yargıda işi olan herkesin yargıda aldığı karardan memnuniyet veya memnuniyetsizliği yargıdan memnuniyet sonuçlarını verir ama yargıya işi düşsün, düşmesin; oradan

bir karar alsın, almasın, herkesin yargı hakkındaki algısı da yargıya güveni oluşturuyor ve dolayısıyla yargıda her iş çekişmeli. Hukuk mahkemesinde ya davacısınız ya davalısınız. Yarısı kaybediyor, yarısı kazanıyor. Kaybeden, istediği gibi kaybetmediği için veya kazanamadığı için veyahut da diğer taraf da istediğini alamadığı için kızıyor. Ceza davalarında da gene sanık var, müdahil var, taraflar istediğini alamadığı için bir olumsuz kanaate sahip oluyor. O yüzden diğer kurumların ürettikleri hizmet ile yargının verdiği kararlar konusunda memnuniyet ve algıyı birbiriyle dünyanın hiçbir yerinde eşitleme imkânı maalesef yok. Her yerde yargı endeksleri gerçekten düşük, Türkiye’de de oldukça düşük. Umarız ki bundan sonraki süreçte bunu yükseltme konusunda birlikte gayret ederiz. Sadece yargıçlara değil, bize de büyük görev düşüyor. Hep beraber yargıyı gözümüz gibi koruduğumuzda ve üzerine titredığımızda ben eminim ki bu endeksler olumlu anlamda değişecektir. Şimdiden, bu konudaki hassasiyetiniz için her birinize ayrı ayrı teşekkür ediyorum.

III.- ALT KOMİSYON

A) ALT KOMİSYONA SEVKLER

1.-Türkiye Cumhuriyeti Anayasası’nın 159’uncu maddesi gereğince, Hâkimler ve Savcılar Kurulu üyeliği adaylarının seçimiyle ilgili olarak alt komisyon kurulması

BAŞKAN BEKİR BOZDAĞ – İzninizle önergeleri geliş sırasına göre okutup işleme alıyorum.

Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Başkanlığına

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası’nın 159’uncu maddesine göre Hâkimler ve Savcılar Kurulu üyeliği adaylarının seçimiyle ilgili olarak

1) Beş kişiden oluşan bir alt komisyon kurulmasını,

2) Kurulacak alt komisyonun

a) Çalışmalarında tam tutanak tutulmasını,

b) İhtiyaç duyulması hâlinde çalışma konusuyla ilgili olarak Karma Komisyon adına yazışma yapabilmeye yetkili kılınmasını

c) Aday adaylarının ilan duyurusunda öngörülen başvuru şartlarını taşıyıp taşımadıklarının tespit edilmesi ve seçim evraklarının hazırlanmasını,

3) Alt komisyon raporunu 17 Mayıs 2021 saat 12.00’ye kadar Karma Komisyon Başkanlığına sunması için süre verilmesini arz ve teklif ederiz.

Zeynep Gül Yılmaz

İsmail Bilen

Ali Özkaya

Mersin

Manisa

Afyonkarahisar

Emine Zeybek

Kocaeli

Gerekçe:

Bu önergeyle, HSK üyeliği için başvuran aday adaylarından başvuru ve seçime katılabilme şartlarını taşıyan aday adaylarının tespit edilmesi ve seçim evrakının hazırlanmasının sağlanması amaçlanmıştır.

Anayasa ve Adalet Komisyonlarından Kurulu Karma Komisyon Başkanlığına

Anayasa’mızın 159’uncu maddesi uyarınca Karma Komisyon gündemine gelen Hâkimler ve Savcılar Kuruluna üye seçilmesi amacıyla kurulacak olan alt komisyonda her siyasi parti grubunun temsilinin sağlanmasını arz ve teklif ederiz.

Hasan Subaşı
Antalya
Ahmet Kamil Erozan
Bursa

Ayhan Erel
Aksaray

Feridun Bahşı
Antalya

Gerekçe:

Adayların, Anayasa ve kanunun aradığı şartların ve Karma Komisyonun çalışma usulünün belirleneceği bu Komisyonunda her siyasi parti grubunun temsilinin sağlanması şeffaflığı sağlayacak, uygulamayı ve Komisyonun çalışmasını rahatlatacaktır.

Karma Komisyon Başkanlığına

Komisyon gündeminde bulunan HSK üyelerinin belirlenmesine yönelik kurulacak alt komisyonun görevinin adayların başvuru evrakının incelenmesi, değerlendirilmesi ve seçim evrakının hazırlanması olarak belirlenmesine karar verilmesini arz ve teklif ederiz.

Ayhan Erel	Hasan Subaşı	Ahmet Kamil Erozan
Aksaray	Antalya	Bursa
Feridun Bahşı		
Antalya		

Gerekçe:

Alt komisyonun teşkil gerekçesi doğrultusunda hazırlanmıştır.

BAŞKAN BEKİR BOZDAĞ – Evet, en aykırı önergeyi okuduk.

Birinci önerge, komisyonun 5 kişiden oluşmasını öngören ve görev alanlarını da belirleyen bir önerge.

En aykırı önerge bu olduğu için öncelikle bu önergeyi işleme koyuyorum. Önergeyi kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge oy çokluğuyla kabul edilmiştir.

Diğer önergeler, en aykırı önergeler olduğu için bu önerge kabul edildikten sonra bildiğim kadarıyla işleme konulmaması gerekiyor. O yüzden bu önergeler düştüğü için işlem oylamasını ayrıca yapmıyorum.

Komisyonu nisaba göre, AK PARTİ’den 3, Cumhuriyet Halk Partisi’nden 1...

AYHAN EREL (Aksaray) – Sayın Başkanım özür diliyorum.

Bizim önergemizi işleme koymamanızın sebebini anlayamadım.

BAŞKAN BEKİR BOZDAĞ - Şimdi, en aykırı önerge kabul edildiğinde...

AYHAN EREL (Aksaray) – Komisyonunda her siyasi partiden bir üye bulunmasını talep etmiştik.

BAŞKAN BEKİR BOZDAĞ - Efendim, şimdi şöyle... Ayhan Bey...

AYHAN EREL (Aksaray) – Müsaade edin, ben bir arz edeyim, ondan sonra...

5 kişiden oluşacak komisyonunda hangi partiden ne kadar üye olduğu sanırım yazmıyor. Her siyasi partiden bir üye olmasını talep ediyoruz. Dolayısıyla, bu 5 kişiden biri belki İYİ Parti olabilir, bu bağlamda biz oylanmasını talep ediyoruz.

BAŞKAN BEKİR BOZDAĞ - Ayhan Bey, yani Komisyon ve Genel Kurul uygulamalarının aynısını biz tekrar ettik. En aykırı önergeyi alınca diğer önergeler konusuz kaldığı için işleme konmuyor ve nisaba göre belirleniyor bu, Meclisteki temsil oranına göre, o da belli olduğu için oylamıyoruz; o konuda bizim takdir hakkımız yok.

LÜTFÜ TÜRKKAN (Kocaeli) – Sayın Başkan, bakın.

Sizin teklifinizde bir sayı var “5 kişi” diyor. İYİ Parti’nin önergesinde “Her partiden bir kişi” diyor; orada herhangi bir sayı yok, yani aksi bir fikir yok. Her partiden burada bir rakam vermiyor İYİ Parti’nin önergesinde. “Grubu bulunan her siyasi partiden...” diyor, dolayısıyla bu farklı bir önerge. Değerlendirmeniz gerekiyor.

BAŞKAN BEKİR BOZDAĞ - Şimdi, şöyle: Oyladık, 5 kişiden oluşması karar verilmiş oldu. Şimdi de kabul edildi. Diğer önergeyi... Yani takdir sizin oylamamızın...

LÜTFÜ TÜRKKAN (Kocaeli) – Yani, önerge sizin rakamınıza itiraz eden bir önerge değil, diyor ki “Her partiden bir üye...”

BAŞKAN BEKİR BOZDAĞ - Peki, efendim, madem öyledir, bu önergeyi de... Her partiden...

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Sayın Başkanım, o birinci önergede “5 kişi” diyor. Artık tarifi yok. Siz tabii, Meclisin genel kurallarına göre değerlendiriyorsunuz ama İYİ Parti sayı vermiyor “her partiden birer kişi” diyor.

BAŞKAN BEKİR BOZDAĞ - Anladım bak. Şimdi, madem öyle bir ihtilafı...

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Başkanım, anladım ama önerge var.

BAŞKAN BEKİR BOZDAĞ - Başkanım, bir şey söyleyeyim. Biz şimdi İç Tüzük ve Anayasa’yla bağlıyız. Ben uygulamayı söylüyorum, ben uygulamadım bunları; benden önceki başkanlar, Genel Kurullar uygulamışlar ve bugün de böyle uygulanıyor. Biz uygulamanın dışına çıktığımızda faydalı bir iş yapmış olmayız. Ben onu söylüyorum ama arkadaşlarımız ısrar ediyor, “Oylayalım.” deyince, ben tekrar bu önergeyi her partiden birer kişinin oluşması önergesini oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Evet, oy çokluğuyla reddedilmiştir.

Bir de konuyla ilgili önerge varsa...

Feridun Bahşi Beyefendi ve Ahmet Kâmil Erozan Beyefendi, Ayhan Erel, Hasan Şubaşı Beyefendilerin imzasıyla gelen komisyonun görevi alanıyla ilgili bir önerge var. Zaten kabul edilen önergeyle hemen hemen aynı muhtevayı taşıyor. Bu önergeyi, öbürü kabul edildiği için işleme koymadık, zaten bunun içinde var. O yüzden bunu işleme almıyorum. Kabul edilirse bunu oylamayalım.

Feridun Bahşi Bey kabul ediyorsanız.

FERİDUN BAHŞİ (Antalya) - Tamam efendim. Sıkıntı yok.

BAŞKAN BEKİR BOZDAĞ - Peki.

Şimdi, nisaba göre AK Parti Grubundan 3 milletvekili, Cumhuriyet Halk Partisi Grubundan 1 milletvekili, Halkların Demokratik Partisi Grubundan 1 milletvekilinden alt komisyon oluşacaktır.

Burada bir seçim yok, biz grupların önerdiği isimleri komisyona almayı Karma Komisyonunun onayına sunacağız.

Evet, Cumhuriyet Halk Partisi’nden kim?

ZEYNEL EMRE (İstanbul) - Cumhuriyet Halk Partisi Grubunun önerisi olarak Ankara Milletvekili Sayın Levent Gök.

BAŞKAN BEKİR BOZDAĞ – Ankara Milletvekili Levent Gök.

HDP'den?

ABDULLAH KOÇ (Ağrı) – Ağrı Milletvekili Abdullah Koç.

BAŞKAN BEKİR BOZDAĞ – Peki.

AK PARTİ'den?

Zeynep Hanım, buyurun...

ZEYNEP GÜL YILMAZ (Mersin) – Efendim, biz de İstanbul Milletvekili Abdullah Güler, Kocaeli Milletvekili Emine Zeybek, Bartın Milletvekili Yılmaz Tunç'u öneriyoruz.

BAŞKAN BEKİR BOZDAĞ – Peki, o zaman, Bartın Milletvekili Yılmaz Tunç, Kocaeli Milletvekili Emine Zeybek, İstanbul Milletvekili Abdullah Güler, Ağrı Milletvekili Abdullah Koç ve Ankara Milletvekili Levent Gök olmak üzere alt komisyonun bu 5 üyeden oluşmasını oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Karma Komisyona bir hatırlatmayı izninizle kapatmadan yapmak istiyorum. Arkadaşlar söyledi, neler incelenecek? Anayasa'nın 159'uncu ve Hâkimler ve Savcılar Kanunu'nun ilgili maddelerindeki şartlar bakımından bir inceleme yapmaları gerekir çünkü Anayasa ve Kanun onu amir.

Onun dışındaki değerlendirmeleri Komisyonumuzun sayın üyeleri kendileri yapabilir, oylamalarında ve oylarına bunu yansıtabilirler.

Toplantımız burada sona ermiştir.

Bir sonraki toplantıyı 18 Mayıs 2021 Salı günü saat 15.00'da birinci kat 3 numaralı salonda yapmak üzere toplantıyı kapatıyorum ve alt komisyon üyeleri kendi aralarında toplanıp gerekli başkan ve üyeleri seçeceklerdir. Şimdiden hayırlı olsun.

Kapanma saati : 13.06

